

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้เงินกู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ของ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาประกอบการพิจารณาดังนี้

แนวคิดในการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน มีแนวคิดด้านปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อประกอบการตัดสินใจอยู่หลายประการ เช่น ความสามารถในการหารายได้ และการชำระหนี้ ความมั่นคงทางการเงินของลูกค้า โดยวิธีการรวบรวมข้อมูลในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต และนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์สินเชื่อ ซึ่งอาจแบ่งออกเป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ทราบถึงความตั้งใจในการชำระหนี้ และความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอสินเชื่อเป็นหลัก แนวคิดนี้จึงมีความสำคัญต่อการให้สินเชื่อ ซึ่งบทบาทของสินเชื่อ มีความเกี่ยวข้องทั้งทางด้านเศรษฐศาสตร์ สังคม และธุรกิจ ดังนี้

1) บทบาทของสินเชื่อในด้านเศรษฐศาสตร์

ด้วยเหตุที่สินเชื่อถือเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเช่นเดียวกับเงิน ในแง่ของทางเศรษฐศาสตร์ เราถือว่าเป็นการเพิ่ม Supply ของเงิน ในระบบเศรษฐกิจ หากเพิ่มขึ้นพอเหมาะพอควรกับ Demand ของตลาด ก็เป็นเรื่องที่ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ แต่หากมี Supply มากเกินไป จะส่งผลให้เกิดเงินเฟ้อขึ้นได้ และหากไม่มีการควบคุมในเรื่องของสินเชื่อให้ดีๆ เงินเฟ้อย่อมจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นสินเชื่อจึงมีบทบาทในทางเศรษฐศาสตร์พอสมควร ทางรัฐบาลเอง ก็จะต้องทราบว่าในภาวะเศรษฐกิจช่วงใดที่ควรจะมีมาตรการในการส่งเสริมให้มีการใช้ หรือลดการให้สินเชื่อ

2) บทบาทของสินเชื่อในด้านสังคม

ในสังคมของเราแทบจะไม่พ้นเรื่องของสินเชื่อไปได้เลย ทั้งนี้สินเชื่อถือเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ไม่แตกต่างจากเงินสดแล้ว อีกทั้งพัฒนาการของสินเชื่อเพื่อการบริโภคูปแบบใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย แต่เดิมเราอาจซื้อสินค้าอะไรสักอย่างเป็นเงินสด แต่เมื่อพิจารณาในส่วนของคุณทุนทางการเงินแล้ว จะเห็นว่า การให้สินเชื่อจะทำให้ต้นทุนทางการเงินลดลงหรือไม่ก็เป็นการยืดเวลาในการชำระหนี้ของเราออกไป อย่างกรณีการใช้บัตรเครดิต หรือสินเชื่อเพื่อบ้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น

3) บทบาทของสินเชื่อในด้านธุรกิจ

หากเราอาศัยเฉพาะเงินส่วนตัวในการขยายงานเท่านั้น คงเป็นเรื่องที่ลำบากในการดำเนินงาน เพราะนอกจากจะต้องใช้เงินของตัวเองเต็มที่แล้ว ต้นทุนทางการเงินจะสูง อีกทั้งหากเงินทุนมีไม่มากพอ ย่อมจะเป็นอุปสรรคในการขยายกิจการออกไปในอนาคต แต่ก่อนอาจมองว่าสินเชื่อเป็นเรื่องของกิจการขนาดใหญ่ เพราะธนาคารแทบจะไม่ปล่อยสินเชื่อกับผู้ค้ารายย่อย และขนาดกลาง แต่ในปัจจุบันหาเป็นเช่นนั้นไม่ เนื่องจากธนาคารได้มีการปล่อยสินเชื่อเพื่อธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อย ที่เรียกว่า SMEs (Small and Medium Enterprises) นอกจากนี้ธนาคารยังให้การสนับสนุนแก่พ่อค้า แม่ค้า รายย่อย ที่แต่เดิมต้องอาศัยเงินทุนจากการกู้ยืมในระบบ ซึ่งมีต้นทุนที่ค่อนข้างสูง หันมาอยู่ในระบบทำให้ต้นทุนทางการเงินลดต่ำลง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บทบาทของสินเชื่อมีความเกี่ยวข้องทั้งทางด้านเศรษฐศาสตร์ทางด้านสังคม และทางด้านธุรกิจ ซึ่งแนวคิดที่จะกล่าวต่อไปนี้ ก็จะมีผลสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นแนวคิดเกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อ เพื่อให้ได้สินเชื่อที่มีคุณภาพ โดยมีแนวคิดดังต่อไปนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับ นโยบาย 5 C's

นโยบาย 5 C's (ชรินทร์ พิทยาวิรัช , 2534) เป็นหลักการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งการวิเคราะห์เครดิตโดยวิธีนี้มีมานานกว่า 50 ปีแล้ว ได้มีการพัฒนามาเรื่อยๆ ซึ่งได้แก่ CHARACTER, CAPITAL, CAPACITY, COLLATERAL และ CONDITION โดยมีรายละเอียดดังนี้

C₁ : คุณสมบัติ (CHARACTER) คือคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ/ลูกหนี้ เป็นการวิเคราะห์ถึงอุปนิสัยใจคอ และพฤติกรรมของผู้ขอสินเชื่อ/ลูกหนี้ ว่าจะมีความรับผิดชอบและความเต็มใจในการชำระหนี้มากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาได้เป็น 2 ประเภท คือ

- คุณสมบัติและประวัติส่วนตัว เช่น อุปนิสัยทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว อายุ สังคม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อหนี้สิน ความตรงต่อเวลาในการชำระหนี้ ความสม่ำเสมอในการชำระหนี้ ชื่อเสียงส่วนตัว เป็นต้น
- คุณสมบัติเฉพาะด้าน เช่น ความชำนาญประสบการณ์ ความคิดความอ่าน เป็นต้น

ประเด็นที่จะพิจารณาคือ อายุ เพศ สถานภาพ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยแยกประเด็นที่จะศึกษาดังนี้

อายุ ช่วงอายุที่เริ่มทำงาน(ประมาณ 20 – 34) ยังขาดประสบการณ์ หน้าที่การงานรายได้ และเงินออมยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และช่วงอายุที่ถึงหลักประกัน (ประมาณ 35-45) มีประสบการณ์มากขึ้น หน้าที่การงานดีขึ้น รายได้เพิ่มมากขึ้น และการออมเพิ่มสูงขึ้น และช่วงอายุตั้งแต่ 46 ขึ้นไป อาจจะมีปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย

สถานภาพ โสด ยังไม่มีภาวะทางด้านครอบครัว การตัดสินใจขาดความระมัดระวัง ,หย่า แสดงถึงความล้มเหลวในการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งอาจเกิดจากการขาดความรับผิดชอบ สำหรับผู้ที่หย่า แล้วมีบุตรจะมีความรับผิดชอบที่สูงกว่า, หม้าย รายได้รวมของครอบครัวลดลงหากมีบุตรจะมีความ รับผิดชอบสูง หรือ สมรส แสดงถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัวสูง โดยเฉพาะผู้มีบุตร แต่ภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ระดับการศึกษา มีผลต่อลักษณะของบุคคลได้เช่นการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป อาจมีความทะเยอทะยานในการยกฐานะของตน ภาระค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูง โอกาสก้าวหน้า ก่อนข้างสูง หรือ ระดับการศึกษา สายอาชีพ,สายสามัญ ต่ำกว่าปริญญาตรี อาจมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ด้าน มีความรู้พื้นฐาน โอกาสในการก้าวหน้าต่ำ

ประสบการณ์ ในการพิจารณาประสบการณ์ทำงาน อายุงานมีส่วนกำหนดความ มั่นคงในการทำงานได้เช่นเดียวกัน เช่น อายุงานมาก (5 ปีขึ้นไป) โอกาสในการลาออกจากงานหรือ เปลี่ยนงานน้อย มีความมั่นคง ,อายุงานปานกลาง (3-4ปี) โอกาสในการลาออกมีปานกลาง มีความ มั่นคงพอควร และอายุงานต่ำกว่า 2 ปี ประสบการณ์หรือโอกาสในการลาออกจากงาน หรือเปลี่ยน งานมาก ไม่มั่นคง

อาชีพ พิจารณาความมั่นคงในการประกอบอาชีพ เช่น ข้าราชการ,รัฐวิสาหกิจ, พนักงานบริษัท, พ่อค้า/เจ้าของกิจการ, อาชีพอิสระ ลักษณะของความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ก็ อาจแตกต่างกัน เช่น ข้าราชการมีเงินเดือนน้อย แต่ความมั่นคงในการทำงาน หรือ โอกาสในการออก จากงานก็น้อย หรือ อาชีพอิสระ ความมั่นคงในการทำงานก็น้อย หรือไม่ประสบความสำเร็จใน อาชีพ

C₂ : ความสามารถ (CAPACITY) คือ ความสามารถในการชำระหนี้สิน เป็นการ วิเคราะห์สมรรถภาพในการหารายได้ จะพิจารณาจากคุณสมบัติจากผู้ขอสินเชื่อในรูปค่าจ้าง รายได้ อื่นๆ เป็นหลัก โดยวิเคราะห์รายได้ รายจ่าย และกำไรของธุรกิจจากงบการเงิน แผนการบริหารงาน แผนการชำระคืน โดยปกติเงินที่จะนำมาชำระหนี้ควรจะเป็นเงินรับสุทธิจากการดำเนินงาน นั่นคือ กำไรของธุรกิจ นั่นเอง ประเด็นที่จะทำการพิจารณาคือ

รายได้ ถ้าหากว่าลูกหนี้มีรายได้ หรือมีความสามารถหารายได้สูง และสม่ำเสมอ ก็จะทำให้สามารถชำระหนี้ได้ตรงกำหนดและเงื่อนไข เช่น เงินเดือน และรายได้พิเศษอื่นๆ

รายจ่าย ลูกหนี้ที่มีภาระที่จะต้องใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด ถ้ามีรายได้มากและรายจ่าย มาก อย่างดี ก็สามารถชำระหนี้ที่มีอยู่ได้เท่านั้น ถ้ามีหนี้เพิ่มขึ้นอาจเกิดปัญหาในการจ่ายคืนได้ สินเชื่อส่วนที่เพิ่มอาจมีความเสี่ยงสูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากลูกหนี้มีรายได้สูงและมีภาระรายจ่าย พอประมาณจะมีฐานะทางการเงินดีกว่าลูกหนี้ที่รายได้มากแต่รายจ่ายก็มากด้วย

ระยะเวลา เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยพิจารณาในส่วนของ Capacity ลูกหนี้บางราย ไม่อาจชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขถ้าให้เวลาการผ่อนชำระหนี้สั้นเกินไป แต่ถ้าหากให้เวลานานขึ้น อาจจะชำระได้โดยไม่มีปัญหา

C₃ : ทุน (CAPITAL) คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเงิน โดยเฉพาะส่วนของเจ้าของทุน ที่จะต้องจัดให้มีเงินทุนอย่างเพียงพอเพื่อใช้จ่ายในธุรกิจ เพราะถ้าไม่มีทุนเพียงพอต้องกู้เงินแต่ด้านเดียว จะทำให้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยสูง รายได้ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่ต้องเสียไป นอกจากนี้ทุนยังช่วยให้เจ้าของนำไปซื้อสินค้า ทรัพย์สินต่างๆ ที่ต้องลงทุนระยะเวลานาน เช่น ซื้อเครื่องจักร โรงเรือน ซึ่งจะ เป็นทรัพย์สินในส่วนที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ขอสินเชื่อ และ/หรือเงินทุนในส่วนของผู้ออกหุ้น ซึ่งอาจประเมินชัดเจนในกรณีที่ Character และ Capacity ไม่ค่อยดีนักได้

เงินทุนในที่นี้จะหมายถึงฐานะความมั่นคงทางการเงินของบุคคล หรือของธุรกิจ ซึ่ง จะประกอบด้วยมูลค่าของสินทรัพย์ทั้งหมด หักด้วยหนี้สินต่างๆ จะได้เงินทุนของบุคคลใดบุคคล หนึ่ง หรือของธุรกิจแห่งใดแห่งหนึ่งที่ได้ลงทุนไว้ รวมทั้งเงินทุนสะสมที่กิจการสะสมไว้เพื่อขยาย กิจการต่อไป การวัดความสามารถในการชำระหนี้และอัตราความเสี่ยงต่อหนี้สูญ เงินทุนมีส่วนช่วยได้ มากทีเดียว กล่าวคือผลกำไรแต่ละครั้งเมื่อหารด้วยเงินทุนแล้ว จะสามารถวัดความสามารถในการ ประกอบการและผลตอบแทนแต่ละครั้งที่ได้ลงทุนไว้ ถ้ามีอัตราส่วนสูง จะปรากฏว่าการจัดการของ บริษัทมีความสามารถชำระหนี้ได้ง่าย ส่วนกรณีหนี้สินที่บริษัทมีปรากฏอยู่ทั้งหมดหารด้วยเงินทุนที่มี อยู่ จะสามารถวัดอัตราความเสี่ยงต่อภาระหนี้สินได้ ถ้าในกรณีที่กิจการมีเจ้าหนี้สูงกว่าเงินทุนที่ได้ลง ไว้ ก็จะปรากฏว่าเจ้าหนี้มีอัตราความเสี่ยงสูง เพราะเจ้าหนี้ได้ลงทุนมากกว่าเจ้าของกิจการเสียอีก

C₄ : หลักประกัน (COLLATERAL) คือ ปัจจัยที่ใช้สำหรับการพิจารณาหลักประกัน สัญญา กรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ธนาคารจะบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินที่เป็นประกัน หลักทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน เช่น พันธบัตรรัฐบาล หุ้น หุ้นกู้ที่มีหลักฐานมั่นคง ที่ดิน โรงเรือน โรงงาน เครื่องจักร สินค้าคงเหลือ ฯลฯ

นโยบายการบริหารสินเชื่อ โดยทั่วไปที่จะอนุมัติเงินกู้แต่ละรายมักจะมีนโยบายให้ผู้ ขอกู้วางหลักทรัพย์เพื่อเป็นหลักประกันไว้เพื่อป้องกันการเสี่ยงต่อหนี้สูญที่อาจเกิดขึ้นได้ ในกรณีที่ผู้ กู้นำอาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างมาวางประกัน ผู้กู้จะต้องเอาประกันอสังหาริมทรัพย์กับต้องสลักหลัง ยกประโยชน์ตามกรรมธรรม์ที่จะได้รับให้กับบริษัทเงินทุน การใช้บุคคลค้ำประกันอาจทำได้ หากผู้ ค้ำประกันมีฐานะเป็นที่เชื่อถือ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบเป็นรายๆ ไป ความจริงแล้ว นโยบาย ดังกล่าวมีไว้เพื่อป้องกันการเสี่ยงต่อหนี้สูญที่อาจจะเกิดขึ้นได้เท่านั้น ไม่มีเจตนาที่จะรีบหรือขาย ทอดตลาดหลักทรัพย์ใดๆ เพราะจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเสียเวลา และอาจเสียชื่อเสียงทางด้านสังคมอีก ด้วย ที่บริษัทเงินทุนสนใจที่สุดก็คือกำไร หรือรายได้ที่จะสามารถนำมาชำระหนี้คืนได้เท่านั้น

ประเด็นที่จะพิจารณาในส่วนของหลักประกันจะพิจารณาถึงสภาพคล่องของหลักประกันเป็นหลัก เช่น สภาพคล่องสูง, สภาพคล่องปานกลาง และสภาพคล่องต่ำ โดยหากว่าหลักประกันมีสภาพคล่องสูง ก็จะมีมูลค่ามากสามารถขายได้โดยมีราคาสูง แต่หากว่ามีสภาพคล่องต่ำ ก็จะมีมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไม่สามารถขายได้ และพิจารณาถึงความสำคัญของหลักประกันกับลูกหนี้ เช่น เป็นที่อยู่อาศัยในปัจจุบันหรือไม่ ถ้าเป็นที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ก็ย่อมมีความสำคัญกับตัวลูกหนี้เอง ย่อมมีความกระตือรือร้นที่ชำระหนี้

C_5 : **สภาวะการณ์ (CONDITION)** คือ สภาวะการณ์ต่างๆ ไป เช่น ภาวะเศรษฐกิจ นโยบายรัฐบาล การเมือง กฎหมาย ภาษี ดินฟ้าอากาศ การขึ้นลง ของราคาน้ำมัน ปัญหาวัตถุดิบ ปัญหาแรงงาน การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ภาวะเงินเฟ้อ เทคโนโลยี เทคนิคการผลิต เป็นต้น

นโยบาย 5 C's (C's Policy) เป็นหลักการด้านสินเชื่อที่ธนาคารใช้วิเคราะห์สินเชื่อของลูกค้า ทั้งด้านการปล่อยสินเชื่อ และการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยจะทำการคัดเลือกตัวแปรบางตัวจากหลักการ 5 C's ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลายๆ ประการ ได้แก่ รายได้ของผู้กู้ อาชีพ ประสบการณ์ ในการประกอบอาชีพ สัดส่วนเงินกู้ต่อการลงทุน เพื่อประโยชน์ต่อธนาคาร ในการพัฒนาควบคุมดูแลลูกหนี้ NPLs ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และศึกษาถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ระหว่างการปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อจะได้หาทางแก้ไขได้ทันเวลา เป็นประโยชน์ต่อธนาคารในการควบคุมคุณภาพหนี้

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับ นโยบาย 5 P's

นโยบาย 5 P's (ชนินทร์ พิทยาวิวิธ , 2534) เป็นแนวทางการวิเคราะห์เครดิตอีกหลักเกณฑ์หนึ่งที่นิยมใช้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลสินเชื่อที่ไม่ใช่งบการเงิน ในที่นี้จะกล่าวถึง นโยบาย 5 P's ได้แก่ Purpose , People , Payment , Protection และ Prospect โดยมีรายละเอียดดังนี้

P_1 : Purpose จุดประสงค์ในการกู้ยืม พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการขอกู้ เพื่อให้ลูกหนี้นำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้เงินลูกหนี้ไปใช้ผิดประเภทของวัตถุประสงค์ อาจนำความยุ่งยากมาสู่ธนาคารได้ในภายหลัง วัตถุประสงค์ของการขอสินเชื่อ โดยทั่วไปสามารถสรุปได้ ดังนี้

- เพื่อการบริโภคส่วนบุคคล เช่น การซื้อบ้านเพื่อที่อยู่อาศัย , การซื้อรถยนต์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต
- เพื่อนำไปลงทุนหมุนเวียนในกิจการ

- เพื่อการศึกษาต่อในประเทศ

P_2 : People เป็นปัจจัยด้านตัวบุคคล แยกออกเป็นพิจารณาว่าบุคคลที่มาขอสินเชื่อ นั้น มีความรับผิดชอบในธุรกิจที่ทำอยู่ โดยดูจากแนวโน้ม ของการปฏิบัติงานในกิจการ การลงทุน ผลกำไร เมื่อเทียบกับคู่แข่ง ความสามารถ ความตั้งใจในการชำระหนี้ของลูกหนี้

P_3 : Payment การจ่ายชำระหนี้ เป็นเรื่องสำคัญเพราะความสำคัญของการให้สินเชื่อ ขึ้นอยู่กับการชำระหนี้คืน ตรงตามกำหนด และระยะเวลาที่ได้ตกลงกับธนาคารไว้ ธนาคารจะไม่ พิจารณาให้สินเชื่อกับลูกหนี้ที่ไม่สามารถชี้แจงแหล่งที่มาของรายได้ และวิธีการชำระหนี้คืนได้ ซึ่งจะ พิจารณาความสามารถในการดำเนินงานของลูกหนี้ ระยะเวลาที่ให้กู้มีความเหมาะสมหรือไม่ รายละเอียดการชำระหนี้คืนของลูกหนี้ มีความสมเหตุสมผล กับวัตถุประสงค์ที่ขอกู้หรือไม่

P_4 : Protection การป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น จากการที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ คืนได้ โดยดูจากทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกัน ดูถึงสภาพคล่องของทรัพย์สินที่นำมาเป็น หลักประกัน ซึ่งหลักประกันสามารถแบ่ง ได้ออกเป็น 2 ประเภท

- Internal หลักประกันภายในของผู้กู้ เช่น ที่ดิน บ้านที่อยู่อาศัย เงินฝากกับ ธนาคาร
- External หลักประกันภายนอก เช่น ให้บุคคลภายนอกเข้ามารับผิดชอบใน หนี้สินด้วย โดยการนำหลักทรัพย์มาค้ำประกัน หรือบุคคลค้ำประกัน

P_5 : Prospect การพิจารณาภาพรวมของทั้ง 4 P ข้างต้น ดูดูทางในอนาคตว่าควรจะให้กู้ หรือไม่ ความเสี่ยงในธุรกิจของลูกหนี้ในอนาคต ความยุ่งยากในการเรียกเก็บหนี้ หากลูกหนี้มีช่องทางดี อาชีพมั่นคง ซึ่งหมายถึงลูกหนี้จะมีความรับผิดชอบในการชำระหนี้คืนธนาคารได้

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับ มูลเหตุของการค้างชำระหนี้

แนวคิดเกี่ยวกับ มูลเหตุการค้างชำระหนี้ (ชรินทร์ พิทยาวิรัช, 2534) กล่าวว่า การค้าง ชำระหนี้ของลูกหนี้ เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากในการดำเนินงานของธนาคาร เนื่องจากการอำนวยการ สินเชื่อแก่ลูกหนี้ที่มาขอสินเชื่อ แม้ว่าได้มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอกู้แล้วก็ตาม แต่ยังมีปัจจัยที่ ส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดที่ระบุไว้ในสัญญา ธนาคารเองก็มีระบบ ตรวจสอบ ติดตามหนี้ภายหลังจากที่ได้ให้กู้แล้ว ซึ่งต้องการวิธีการหรือมาตรการในการควบคุมหนี้ ค้างชำระ ให้อยู่ในระดับที่ไม่เกินเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งมูลเหตุของการค้างชำระหนี้ พอจะสรุปได้ ดังนี้

2.1.3.1 ที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ หากปัจจัย ดังกล่าวเปลี่ยนแปลง ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวลูกหนี้ได้ ได้แก่

1) ภาวะเศรษฐกิจ เป็นปัญหาสำคัญของการประกอบธุรกิจ หากภาวะเศรษฐกิจดี ย่อมส่งผลให้การประกอบธุรกิจมีการขยายตัว และเจริญรุ่งเรือง หากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ หรือซบเซา ย่อมส่งผลให้เกิดการชะลอตัวให้ทางธุรกิจและการจ้างงานน้อยลง รายได้ของบุคคลลดลงตาม ซึ่งในบางธุรกิจอาจจะประสบปัญหารุนแรงถึงขั้นล้มละลายได้

2) นโยบายของรัฐบาล การดำเนินธุรกิจ ย่อมต้องเป็นไปในขอบเขตแห่งกฎหมาย ธุรกิจบางชนิด รัฐบาลอาจเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการครองชีพของประชาชนก็อาจจะกำหนดให้มีการควบคุมราคา เช่น ปูนซีเมนต์ น้ำตาล เป็นต้น การกระทำเช่นนี้ย่อมเป็นผลดีต่อผู้บริโภค แต่ถ้ามีปัจจัยอื่นเปลี่ยนแปลง รัฐบาลจะต้องพิจารณาปรับนโยบายให้เหมาะสม เช่น ถ้าต้นทุนของสินค้าที่ถูกควบคุมราคาสูง ก็ต้องขยับราคาควบคุมให้สูงขึ้นบ้าง ถ้าผู้ประกอบการไม่มีกำไร อาจทำให้ไม่มีกำลังใจจะขยายการผลิต เพื่อผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นให้ทันต่อสภาวะการณ์ ก็จะเป็นการช่วยเหลือธุรกิจ เช่น การตั้งกำแพงภาษีเพื่อช่วยเหลืออุตสาหกรรมภายในประเทศ นโยบายมาตรการทางการเงินที่ช่วยเหลือผู้ประกอบการ ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เป็นต้น

3) ค่านิยมและเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งสองแม้ว่าคุณเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ก็อาจจะทำให้ธุรกิจบางประเภทเกิดปัญหาขึ้นได้ โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแฟชั่น เมื่อผู้บริโภคมีค่านิยมเปลี่ยนแปลงไป หรือทางด้านเทคโนโลยี เช่น อุตสาหกรรมประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในราคาที่ถูกกลงและคุณภาพที่ดีขึ้น

4) ภัยธรรมชาติ หรือเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด เช่น ไฟไหม้ ภัยจากน้ำท่วม ผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ

2.1.3.2 ที่เกิดจากปัจจัยภายใน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในธนาคารที่เป็นผู้ปล่อยสินเชื่อเอง และสามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงได้ ได้แก่

1) การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย อาจทำให้ผู้รับภาระดอกเบี้ยที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย หากอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ภาระดอกเบี้ยก็จะเพิ่มขึ้น ผู้กู้ต้องใช้เวลานานกว่าเดิมในการชำระหนี้ให้หมดไป ความเสี่ยงต่อการค้างชำระยิ่งสูงขึ้น

2) การประเมินราคาหลักทรัพย์ไม่เหมาะสม เช่น การประเมินราคาหลักทรัพย์ที่สูงเกินไป หลักทรัพย์ค้ำประกันไม่มีสภาพคล่อง ทำให้ผู้กู้ได้รับการอนุมัติวงเงินที่หลักประกันไม่คุ้มกับมูลหนี้ เกินความจำเป็น หรือเกินความสามารถในการชำระหนี้ ทำให้ผู้กู้ไม่คำนึงถึงการสูญเสียหลักทรัพย์ที่ค้ำประกันไว้

3) ระบบการติดตามและควบคุมของธนาคาร ไม่มีประสิทธิภาพ

4) การอำนวยความสะดวกของธนาคารไม่มีการกลั่นกรองที่ดี เช่น เจ้าหน้าที่ขาดประสบการณ์ การดำเนินงานที่เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ

2.1.3.3 ที่เกิดจากตัวลูกหนี้ ได้แก่

- 1) การที่ลูกหนี้นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม เช่น การนำไปตั้งกำไรในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เมื่อภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง ผลประโยชน์หรือกำไร ที่ผู้กู้ตั้งไว้ก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย
- 2) การย้ายถิ่นที่อยู่ การเปลี่ยนงาน การถูกเลิกจ้างงาน ทำให้ไม่สามารถรับภาระหนี้ที่มีอยู่ได้
- 3) ลูกหนี้ถึงแก่กรรมหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ทูพพลภาพ สภาพครอบครัวหย่าร้าง ทำให้ภาระการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงได้
- 4) ลูกหนี้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีหนี้สินภายนอกมาก
- 5) ลูกหนี้ทำการค้าเกินตัว หรือหวังผลกำไรในธุรกิจมากเกินไป ภาระเงินงวดที่คาดไว้อาจเกินความสามารถในการชำระหนี้ได้
- 6) การเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร เป็นผลให้การดำเนินงานของธุรกิจหยุดชะงัก การตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ไม่รวดเร็ว
- 7) การทุจริต ของผู้บริหารกิจการ คิดถึงผลประโยชน์ส่วนตัว มากกว่าส่วนรวม สภาพธุรกิจแท้จริงไม่เปิดเผย จึงยากต่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ทันเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต
- 8) ลูกหนี้เจตนาบิดพลิ้วไม่ยอมชำระหนี้ หรือนำเงินไปชำระหนี้ภายนอกก่อน นำเงินไปชำระหนี้คืนธนาคาร

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้สรุปสาระสำคัญของบทความจากเอกสารต่างๆ และจากงานวิจัยนำมาประกอบการพิจารณา ดังนี้

พัฒนา กันยานนท์ (2543) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์หนึ่งในจังหวัดเชียงราย จากลูกค้าของธนาคารพาณิชย์จำนวน 400 ราย จำแนกเป็นกลุ่มที่เป็นหนี้ปกติ และลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ กลุ่มละ 200 ราย ผลการทดสอบปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ปกติ และหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ด้วยสถิติโคสแควร์ พบว่า มีปัจจัยที่มีผลทั้งสิ้นจำนวน 9 ปัจจัย ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้ วงเงินกู้ ภาระหนี้คงเหลือ ภาระหนี้ในสถาบันการเงินอื่น จำนวนกิจการของลูกหนี้ และวัตถุประสงค์ในการกู้ยืม ในขณะที่การทดสอบสมการถดถอยแบบ Logistic Regression พบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ

เป็นหนี้ปกติ มีจำนวน 8 ปัจจัย คือ อาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับรายได้ วงเงินกู้ ภาระหนี้คงเหลือ ภาระหนี้ในสถาบันการเงินอื่น จำนวนกิจการของลูกหนี้ และวัตถุประสงค์ในการกู้

วรสิทธิ์ โนตานนท์ (2543) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้ เพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากข้อมูลลูกค้าธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ราย โดยแบ่งกลุ่มที่สามารถชำระหนี้คืนเงินกู้ได้ตามกำหนด และกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้คืนได้ตามกำหนด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ ประกอบด้วย อาชีพ อายุ ระดับรายได้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระ และวัตถุประสงค์ในการขอกู้ จากผลการศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนาการอำนวยความสะดวกเพื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งควรกำหนด หลักเกณฑ์การให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ดังนี้ ผู้กู้ควรมีอาชีพที่มีเงินเดือนหรือรายได้ประจำที่แน่นอน อายุของผู้กู้ควรสูงกว่า 31 ปี ผู้กู้ต้องเปิดเผยหรือแสดงรายละเอียดรายได้และรายจ่ายของครอบครัวแก่ธนาคารตามความเป็นจริง ผู้กู้ที่มีวงเงินไม่เกิน 500,000 บาท ควรกำหนดระยะเวลาผ่อนชำระหนี้คืนไม่เกิน 10 ปี และธนาคารต้องติดตามตรวจสอบลูกหนี้ให้ใช้เงินกู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

อุทัยวรรณ กาญจนนิรินทร์ (2543) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารอาคารสงเคราะห์สาขาลำพูน จากข้อมูลทฤษฎีที่ได้จากบัญชีที่เป็นลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของลูกหนี้ในปี พ.ศ.2542 จำนวน 254 ราย ในจำนวนนี้มีลูกหนี้ที่หลุดจากการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวน 83 ราย ผลการทดสอบแบบจำลองโพรบิต (Probit) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการลดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารอาคารสงเคราะห์สาขาลำพูน ประกอบด้วย อาชีพลูกหนี้ ภูมิลำเนาของลูกหนี้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้ และอัตราส่วนระหว่างเงินกู้ต่อมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกัน ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า ลูกหนี้ที่หลุดจากการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นผู้มีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากเป็นอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้ประจำ มีภูมิลำเนาในจังหวัดลำพูน เชียงใหม่ เนื่องจากมีความรักถิ่นฐานที่อยู่เดิม มีกำหนดระยะเวลาการผ่อนชำระคืนเงินกู้ในระยะสั้นคือไม่เกิน 15 ปี และมีอัตราส่วนระหว่างเงินกู้ต่อมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันในอัตราที่ต่ำ คือวงเงินกู้ไม่เกินร้อยละ 60 ของมูลค่าหลักประกัน

จรรยารัตน์ ตระการศิรินนท์ (2540) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้ของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ จากจำนวนประชากรตัวอย่าง 110 ราย ที่ค้างชำระหนี้แก่ธนาคาร จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลทำให้เกิดปัญหาการค้างชำระหนี้ พบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจซบเซา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล , การเกิดภัยธรรมชาติ , สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิต จึงส่งผลให้เกิดหนี้ค้างชำระมาก สำหรับปัจจัยภายในเกิดจากอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้น , การจำกัดการให้สินเชื่อบางประเภท

และเงื่อนไขการชำระหนี้ที่สูงเกินไป ส่วนปัจจัยที่เกิดจากตัวลูกหนี้เอง คือส่วนมากมีการลงทุนเกินกำลังความสามารถ ทำให้มีต้นทุนที่สูง, ธุรกิจขาดสภาพคล่อง ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และทำการค้าเกินตัวเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้ค้างชำระ

อนันต์ บุญมหาธนกร (2540) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระสำหรับลูกหนี้สินเชื่อกองทุนไทยธนวัฏ ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการเก็บตัวอย่างจากแฟ้มข้อมูลลูกหนี้ค้างชำระ จำนวน 280 ตัวอย่าง และจากการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาทางด้านผู้พบว่า ผู้กู้ที่มีหนี้ค้างชำระมากคือ ตั้งแต่ 50,000 บาท ขึ้นไป เป็นผู้ที่มีสถานภาพการสมรส หย่า และหม้าย มีอาชีพข้าราชการครูและข้าราชการอำเภอ มีรายได้มากกว่า 8,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไป มีอายุงานตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป และเคยมีการโดนข้ายในรอบ 5 ปี ประมาณ 3 ครั้ง ซึ่งผลทำให้ขาดการวางแผนที่ดีทางการเงิน นอกจากนั้น ยังพบว่าผู้ค้าประกันเป็นผู้มีรายได้อยู่ในระดับต่ำ และผลจากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับธนาคารที่ให้กู้ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีหนี้ค้างชำระคือ เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามทวงถาม ขาดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และติดตามหนี้ ความไม่รัดกุมของหลักเกณฑ์ และนโยบายในการให้สินเชื่อ

พวงนา เขาวนวิทย์ยางกูร (2544) ได้ทำการศึกษาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ของธนาคารพาณิชย์หนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 175 ราย ผลการทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วยสมการถดถอย Logistic Regression พบว่า มีปัจจัยที่สามารถใช้อธิบายผลการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์จำนวน 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยสถานภาพสมรส ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ของครอบครัว ระยะเวลาในการชำระหนี้ เงื่อนไขการผ่อนชำระหนี้ และทัศนคติของลูกหนี้ที่มีต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และผลการทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ด้วยสถิติโคสแควร์พบว่า มีปัจจัยที่สามารถใช้อธิบายผลการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จำนวน 3 ปัจจัย คือปัจจัยค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าเช่าที่อยู่อาศัย ระยะเวลาการชำระหนี้ และเงื่อนไขการชำระต่อเดือน

ผลการศึกษาสามารถนำมาสรุปเป็นมาตรฐานในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ และคัดเลือกลูกค้าสินเชื่อ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วธนาคารพาณิชย์ก็จะนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันในการลดความเสี่ยง และป้องกันการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ตลอดจนเพื่อความมั่นใจในการตัดสินใจในเชิงปริมาณ และคุณภาพ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้คืนเงินกู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย โดยกำหนด ตัวแปรอิสระ จำนวน 11 ตัว คือ เพศ, อายุ, อาชีพ, ระดับการศึกษา, ขนาดครอบครัว, ประสบการณ์ทำงาน, ระดับรายได้, ระยะเวลาการชำระหนี้, วงเงินกู้, ยอดหนี้คงเหลือ และภาระหนี้กับสถาบันการเงินอื่น/เจ้าหนี้ภายนอก เป็นตัวแปรซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อตัวแปรตาม คือ การชำระหนี้คืนเงินกู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่